

THE INTRODUCTION OF DISTANCE LEARNING IN UNIVERSITIES

The paper presents an analysis of the definition of distance learning as a form of education. Determined distance learning components. And also considered the introduction of distance learning in the Mariupol State University.

УДК 02(477)"312"

О.В. Дейниченко
/ Україна /

РОЛЬ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Бібліотеки України є базовим елементом культурної, наукової, освітньої, інформаційної інфраструктури країни. Досягнення цілей сталого розвитку демократичного громадянського суспільства є неможливим «без якісних змін бібліотек», що й зафіксовано у Стратегії розвитку бібліотечної справи до 2025 р. [12]. Для перетворення бібліотек на інформаційні центри важливо враховувати специфіку зонального рівня під час реалізації завдань, передбачених Стратегією.

Більшість вітчизняних науковців і фахівців, розглядаючи інформаційну складову бібліотечної справи, аналізують особливості реалізації окремих напрямів бібліотечної діяльності у сучасних умовах. У цьому аспекті привертає увагу тематика дисертаційних досліджень в галузі бібліотечної справи за 2010–2016 рр. Зазначимо, що аналіз тематики дисертацій за 2008–2013 рр. представлено у статтях О. Воскобойнікової-Гузєєвої і Л. Литвинової [3; 8].

Станом на 2016 р. згідно з даними Міністерства освіти і науки України спеціалізовані вчені ради із захисту дисертацій за спеціальністю 27.00.03 – *книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство* функціонують у трьох установах: Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського НАН України (Д 26.165.01), Київський національний університет культури і мистецтв Міністерства культури України (К 26.807.04), Харківська державна академія культури Міністерства культури України (Д 64.807.02) [9; 10]. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського (далі – НБУВ), відповідно до вимог щодо розсилання авторефератів дисертацій, отримує обов'язковий примірник видання [11; 13]. Таким чином, повна інформація про дисертаційні дослідження українських науковців сконцентрована в електронних базах даних НБУВ: «Автореферати дисертацій», «Реферативна база даних», «Книжкові видання та компакт-диски».

Пошук за базами даних (далі – БД) НБУВ станом на жовтень 2016 р. здійснювався засобами внутрішньої автоматизованої системи за шифром наукової спеціальності – 27.00.03. Пошук надав результати, які розподілилися наступним чином: БД «Автореферати дисертацій» – 39 записів, з них 22 – за 2010–2011 рр. (інформація про нові дисертаційні дослідження у даній БД відсутня); БД «Реферативна база даних» – 55 записів, з яких 39 – за 2010–2015 рр. (з них 1 – за 2010 р., 38 – за 2012–2015 рр.); БД «Книжкові видання та компакт-диски» – 133 записи, з них 94 – за 2010–2016 рр. У зв'язку з особливостями ведення БД, різноманітність тематики наукових робіт не співпадає із загальною кількістю записів, знайдених автоматизованою системою за вказаним параметром: у 155 записах, у т.ч. дублетних, відображені 73 дисертаційні дослідження.

Інформаційна складова бібліотечної справи представлена наступними тематичними розділами: інноваційні форми роботи у бібліотеках різних систем і відомств (О. Бобришева, Ж. Вертій); бібліотеки у системі наукової комунікації (С. Назаровець, Л. Пономаренко, О. Сербін); взаємодія бібліотек і іншими установами у галузі науки і культури, особливості діяльності бібліотек ВНЗ (Н. Артамонова, С. Барабаш, З. Романуха, С. Шемаєв); бібліотеки у

системі документних комунікацій, організаційно-управлінські аспекти роботи бібліотек (Т. Бірюкова, Л. Глазунова); робота бібліотек з електронними ресурсами (Л. Бакуменко, В. Бондаренко, В. Каїді) та ін.

Висвітлення проблем і перспектив перетворення бібліотек на інформаційні центри здійснювалось такими науковцями, як С. Барабаш, О. Воскобойнікова-Гузєєва, С. Горова, Т. Добко, Т. Дурєєва, О. Кобелев, і зосереджено у наступних питаннях: соціально-комунікаційна діяльність бібліотек ВНЗ у сучасному інформаційному суспільстві [1]; зв'язки трансформації бібліотечно-інформаційної сфери із суспільним розвитком [2]; функціонування періодичних електронних видань у «контексті запитів суспільного розвитку та науково-технологічного прогресу в інформаційній сфері» [4]; довідково-бібліографічна діяльність бібліотек НАН України в умовах інформаційної трансформації суспільства [5]; адаптація комунікаційних технологій до бібліотечної діяльності в умовах інформаційного суспільства [6]; інформаційно-аналітична діяльність бібліотек за умов переходу до суспільства знань [7].

Більшість дисертацій 2010–2016 рр. за спеціальністю 27.00.03 – книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство, представлених у базах даних НБУВ, здійснено здобувачами наукового ступеня кандидата наук (61 дисертація) і 12 – на здобуття ступеню професора. Авторам дисертаційних досліджень 2010–2016 рр. у галузі соціальних комунікацій наукові ступені присуджувались за двома галузями наук, історичних та соціальних комунікацій (див. рис. 1), що відповідає вимогам Переліку наукових спеціальностей [13]. Максимальна наукова активність дисертантів у галузі соціальних комунікацій зафіксована у 2013 р. (12 дослідникам було присуджено ступінь кандидата наук, 5 – доктора наук); галузі історичних наук притаманні більш стабільні показники. Коливання показників кількості дисертаційних досліджень, здійснених у вказані роки, можна інтерпретувати наступним чином: зменшення показників у 2014 р. – наслідки ускладнення суспільно-політичної ситуації на Сході України, яке певним чином вплинуло і на суспільно-політичний та економічний стан інших регіонів; в подальшому ситуація не покращилась, але стабілізувалась, і показники 2014 р. наблизились до показників 2012 р.

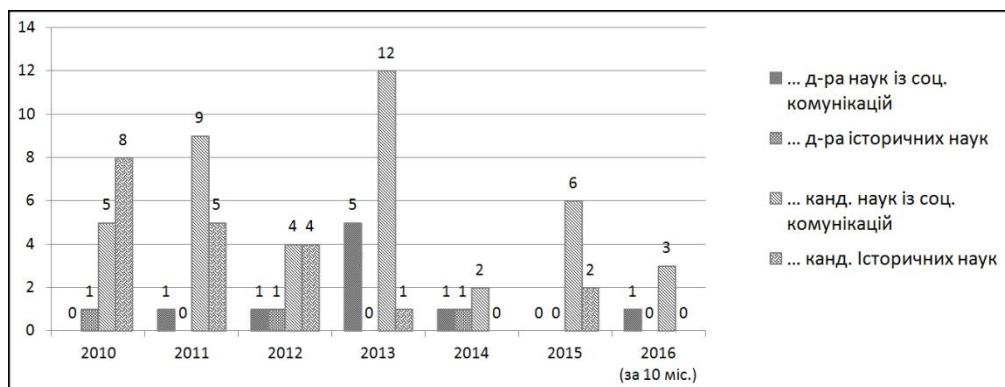

Рис. 1. Розподіл за науковими ступенями та галузями наук дисертаційних досліджень 2010–2016 рр. за спеціальністю 27.00.03 – книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство, представлених в електронних базах даних Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського

Впровадження результатів науково-методичної діяльності державних, зональних центрів у діяльність бібліотек різних систем і відомств на зональному рівні є обов'язковою умовою перетворення бібліотек із книгозбірень на інформаційні центри. Цей процес ускладнюється відсутністю єдиного інформаційного порталу, на якому була б розміщена повна інформація про доробок науковців і фахівців у галузі бібліотечної справи (зокрема, в Україні не існує єдиної повнотекстової БД авторефератів дисертацій, захищених після

2011 р.). Таким чином, ті чи інші рішення, що приймаються на зональному рівні, не завжди враховують сучасні досягнення спеціалістів галузі, можуть бути не достатньо науково і методично обґрунтованими.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барабаш С.І. Зв'язки з громадськістю в системі соціально-комунікаційної діяльності бібліотеки вищого навчального закладу [Текст] : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.03 С.І. Барабаш ; Київ. нац. ун-т культури і мистец. – К., 2013. – 20 с.
2. Воскобойнікова-Гузева О.В. Бібліотечно-інформаційна сфера України в контексті соціальних трансформацій кінця ХХ ст. – 10-х років ХХІ ст. : концепції стратегічного розвитку, динаміка змін, перспективи [Текст] : автореф. дис. ... д-ра наук із соц. комунікацій : 27.00.03 / О.В. Воскобойнікова-Гузева ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2014. – 36 с.
3. Воскобойнікова-Гузева Е. Приоритеты стратегического, коммуникационного и ресурсного развития библиотечно-информационной деятельности в монографических и диссертационных исследованиях украинских ученых в период социальных трансформаций конца ХХ – начала ХХІ ст. [Електронний ресурс] / Е. Воскобойнікова-Гузева // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития. – 2013. – Т. 11. – С. 82–99. – Режим доступу: <http://hdl.handle.net/10760/23449>.
4. Горова С.В. Періодичні електронні видання в системі бібліотечних інформаційних ресурсів (на базі аналізу інтернет-видань кінця ХХ - початку ХХІ ст.) [Текст] : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.03 / С.В. Горова ; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2012. – 19 с.
5. Добко Т.В. Довідково-бібліографічна діяльність бібліотек НАН України: трансформація змісту, форм і методів під впливом зміни інформаційно-комунікаційного середовища (ХХ ст. - перше десятиліття ХХІ ст.) [Текст] : автореф. дис. ... д-ра наук із соц. комунікацій : 27.00.03 / Т.В. Добко ; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2013. – 33 с.
6. Дуреева Т.А. Адаптація комунікаційних технологій до бібліотечної діяльності в умовах інформаційного суспільства [Електронний ресурс] : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.03 / Т.А. Дуреева ; Харк. держ. акад. культури. – Харків, 2010. – 20 с. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=DOC/2010/10dtauis.zip.
7. Кобелєв О.М. Інформаційно-аналітична діяльність бібліотек України: теоретико-методологічні засади розвитку [Текст] : автореф. дис. ... д-ра наук із соц. комунікацій : 27.00.03 / О.М. Кобелєв ; Харк. держ. акад. культури. – Харків, 2013. – 34 с.
8. Литвинова Л.А. Дисертаційні дослідження з бібліотекознавства та бібліографознавства в Україні (2008–2011) [Електронний ресурс] / Л.А. Литвинова // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2011. – № 4. – С. 16–22. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2011_4_4.
9. Перелік установ, у яких функціонують спеціалізовані вчені ради : станом на 11 липня 2016 року [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України. Атестація кадрів вищої кваліфікації : офіц. інтернет-портал. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/nauka/atestacziya-kadriv-vishhoyi-kvalifikacziyi/>.
10. Про внесення змін і доповнень до Переліку спеціальностей, за якими проводяться захист дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань : Наказ Вищої атестаційної комісії України від 14.12.2007 № 867 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1398-07>.
11. Про розсилання авторефератів дисертацій : Лист МОН № 1/9-204 від 17.04.15 р.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/46771/.

12. Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України»: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 219-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80>.

13. Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів: постанова Кабінету Міністрів України від 10 травня 2002 р. № 608 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/608-2002-%D0%BF>.

O.Deinychenko

THE ROLE OF LIBRARIANSHIP IN ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN UKRAINE

The subject of the research is dissertation in the field of librarianship during the last five years. The text gives valuable information about dissertation in electronic databases of the National Library of Ukraine Vernadsky and its distribution by science direction.

УДК 027.52 (477.62-2) (043)

*К. О. Дудник
/ Україна /*

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЦЕНТРАЛЬНОЇ МІСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМ. В.Г КОРОЛЕНКА

Згідно Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», бібліотека – це інформаційний, культурний, освітній заклад (установа, організація) або структурний підрозділ, що має упорядкований фонд документів, доступ до інших джерел інформації та головним завданням якого є забезпечення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб користувачів бібліотеки [1].

Культурно-просвітницька діяльність посідає одне з пріоритетних напрямів у роботі бібліотеки. До основних напрямів культурно-просвітницької роботи відносяться:

- критико-аналітичні способи: диспути, обговорення книг;
- запитань і відповідей, «круглі-столи»;
- позитивно-ілюстративні способи: вечори-зустрічі;
- портрети, тематичні вечори, літературні вечори, тематичні екскурсії за сторінками книжок;
- рекомендаційно-інформаційні способи: презентації книг, усні журнали, тематичні бібліографічні огляди та огляди-лекції.

Культурно-просвітницьку діяльність Центральної бібліотеки ім. В. Г. Короленка представлена організацією виставок, лекціями, зустрічами з авторами книг та презентацією видавничих новинок, благодійними акціями, що відбуваються вулицями міста тощо.

Культурно-просвітницька діяльність ЦБ ім. В.Г. Короленка на сучасному етапі виділяється різноманітністю застосованих форм та засобів. Під формою культурно-просвітницької діяльності необхідно розуміти певні способи організації людей і сукупність різних засобів і методів впливу, тобто способи відбору і виклад матеріалу, який складає основу змісту, ідейно-тематичний задум заходу.

За даними що містяться на офіційному сайту ЦБ ім. В.Г. Короленка з початку 2016 року було проведено 40 культурно-просвітницьких заходів. Характер проведення був пов'язан з календарним циклом, який присвячений зимовим святкам. Серед них є такі: Зимово рапсодія. (Напередодні новорічних свят в мобільній галереї «Світ захоплення» Центральної бібліотеки ім. В.Г. Короленка відкрилася виставка вишитих картин «Зимово рапсодія».

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

**До 25-річчя
Маріупольського державного
університету та
20-річчя від дня заснування
Історичного факультету**

**«ІНФОРМАЦІЯ ТА КУЛЬТУРА
В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА»**

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
09 листопада 2016 року

Маріуполь 2016

УДК 316.7:004(063)
ББК 73я431

Інформація та культура в забезпеченні сталого розвитку людства: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., Маріуполь, 09 листопада 2016 р. / Маріупольський державний університет; за заг. ред. Г. І. Батичко. – Маріуполь: МДУ, 2016. – 248 с.

Редакційна колегія:

Г. І. Батичко, к. н. з мист., доцент; *Ю. М. Нікольченко*, доцент; *Ю. В. Рябуха*, к. і. н..

Затверджено на засіданні кафедри культурології та інформаційної діяльності (протокол №6 від 15.11.2016)

Рекомендовано до друку увченою радою історичного факультету Маріупольського державного університету протокол № 4 від 21.12.2016

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції з проблеми забезпечення сталого розвитку людства, яка відбулася 09 листопада 2016 року. Ключовою темою конференції стало виявлення ролі інформації та культури як ключових чинників, що здатні забезпечити стабільне функціонування суспільної моделі в умовах підвищених ризиків. До збірника увійшли тези доповідей, присвячених дослідженню інформаційно-культурних процесів в різних дискурсах суспільного буття.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику

	Катеринославської губернії за 1918-1919 рр.	
Влас А. В.	Організація доступу до документів національного архівного фонду України	151
Гунза Ю. С.	Внутрішній та зовнішній документообіг у Гетьманщині та Новій Січі (1734 -1775 рр.)	154
Колос К. А.	Стан впровадження інформатизації в архівних установах України	157
Кривогуз К. А.	Проблеми реституції документів архівної україніки	159
Кригіна О. В.	Використання джерел генеалогічної інформації в державних архівах України	162
Манякіна О. С.	Діловодна документація іноземних колоністів Північного Приазов'я (кінець XVIII – початок XX ст.)	165
Мирна Я. Ю.	Організація діяльності Центрального державного архіву зарубіжної україніки	167
Мирошник В. І.	Документування в українських землях литовсько-польської доби: інформаційно-аналітичне дослідження проблеми	169
Новікова Є. В.	Аналіз фахових видань України з питань розвитку архівної справи	172
Рябуха Ю. В.	Дипломи римських легіонерів часів Імперії	175
Сорока І. В.	Збереження архівних документів як пріоритетний напрям діяльності державних архівів	176
СЕКЦІЯ: КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЧИННИКИ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ІННОВАЦІЙ		
Білоус К. В.	Кадровий потенціал архівної справи в Україні: національні та зарубіжні традиції	180
Білоусова В. Д.	Наукометричні бази даних в контексті інформаційно-аналітичної діяльності	183
Герасимова О. В.	Впровадження дистанційного навчання у ВНЗ	186
Дейниченко О. В.	Роль бібліотечної справи у забезпеченні цілей сталого розвитку в Україні	188
Дудник К. О.	Культурно-просвітницька діяльність Центральної міської бібліотеки ім. В.Г. Короленка	191
Лісогор В. О.	Создание и использование электронных ресурсов по краеведению (из опыта работы ЦБ им. В. Г. Короленко)	194
Натяма С. В.	Збереження документаційного фонду наукових бібліотек: особливості організації (на прикладі наукової бібліотеки МДУ)	198
Орехова С. Є.	Direct-marketing на ринку освітніх послуг вищої школи України	199
Сергієнко О. М.	Використання тестових оболонок у викладанні дисципліни «Комп'ютерні системи та мережі» у Київському професійно-педагогічному коледжі ім. А. Макаренка	201
	Мультимедійні технології в методиці викладання дисциплін гуманітарної підготовки	203
Толочко С. В.		
Шевченко Н. О.	Місьцеве самоврядування в контексті становлення громадянського суспільства України	206
Юдіна Т. І.	Фахова періодика з документознавства: значення для розвитку науки	209
СЕКЦІЯ: КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ		
Акульшина А. В.	Електронні ресурси бібліотек: історія розвитку	212
Алфьоров А. Д.	Реклама інформаційних послуг в інтернеті як ефективний засіб маркетингових комунікацій	215
Астрашенюк М. О.	Інноваційна діяльність в сучасних бібліотеках	218
Гагаріна Н. А.	Тренінг як нова форма бібліотечної комунікації	220
Васіна Д. М.	Мультимедійні комунікації в сучасному суспільстві	221
Кудлай В. О.	Соціально-комунікативний підхід до оптимізації управління бібліотечною установою в умовах глобалізації	223
Сивак О. А.	Проблеми впровадження електронних ресурсів бібліотек	225